

БӨЛІМ: ЗНАЛАУОВ / ЖАЛПЫ РУБРИКА

Қарыздан құтылудың 10 тәсілі

ЖАРИЯЛАНДЫ
10.10.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/165393/

Қарыздан құтылу ұзақ әрі қиын процесс болуы мүмкін, бірақ оны жүйелі жоспарлау мен жауапкершілік арқылы жүзеге асыруға болады. Төменде әр қадамды толығырақ қарастырып көрейік.

1. БАРЛЫҚ ҚАРЫЗДАРДЫ ЕСЕПТЕҢІЗ

Қарыздан құтылу жоспарын құру үшін ең алдымен өзіңіздің қаржылық жағдайыңызды нақты білуіңіз қажет. Ол үшін:

- Қарыздардың толық тізімін жасаңыз:** Әрбір қарыздың атауы (мысалы, несие картасы, ипотека, көлік несиесі), қарыз мөлшері, пайыздық мөлшерлеме және төлем мерзімдері туралы ақпаратты жинаңыз.
- Ай сайынғы төлемдерді есептеңіз:** Әр айда қарыздар бойынша қанша төлеу керектігін анықтаңыз. Бұл сізге қаржылық жоспар жасауға көмектеседі.

Бұл қадам сізге жалпы қарыз мөлшерін көріп, қарызды басқаруға арналған жоспарды құруға мүмкіндік береді.

2. БЮДЖЕТ ЖАСАҢЫЗ

Бюджеттеу – қарызды тиімді төлеу үшін маңызды құрал. Бюджет жасау кезінде:

- Табыс пен шығынды анықтаңыз:** Ай сайынғы кірістеріңізді және барлық тұрақты шығындарды жазып алыңыз. Бұл тұрғын үй,

коммуналдық қызметтер, тамақ, көлік, т.б. шығындарды қамтуы тиіс.

- **Артық шығындарды анықтаңыз:** Қай жерде артық шығын болып жатқанын қарастырып, оны қысқартуға тырысыңыз. Мысалы, артық көңіл көтеру, жаңа киімдер сатып алу немесе жазылу қызметтері шығындарын азайтыңыз.
- **Қарызды төлеу үшін ақшаны бағыттаңыз:** Артық шығындардан босатылған қаражатты қарыздарды төлеуге қолданыңыз.

Бюджет сізге ақшаны басқарып, қандай соманы қай қарызға бағыттау керектігін көрсетеді.

3. ТӨЛЕМДЕРГЕ БАСЫМДЫҚ БЕРІҢІЗ

Қарызды төлеу үшін дұрыс стратегия таңдау керек. Ең танымал екі әдіс:

- **Қарлығыршық әдісі (Snowball Method):** Бұл әдіс бойынша ең аз сомадағы қарыздан бастап, қарызды бірінен соң бірін өтейсіз. Бір қарызды жапқан соң, сол қарыздың төлемін келесі қарызға қосасыз. Бұл тәсіл сізге мотивация береді, себебі сіз қарыздардан біртіндеп арылып отырасыз.
- **Лавина әдісі (Avalanche Method):** Бұл әдіс бойынша ең жоғары пайыздық мөлшерлемесі бар қарызды бірінші төлеуді бастайсыз. Бұл әдіс ұзақ мерзімде артық төлемдерді азайтып, ақша үнемдеуге көмектеседі. Егер қарыздарыңыз көп болса және пайыздары жоғары болса, бұл әдіс сізге тиімді болады.

4. ҚОСЫМША ТАБЫС КӨЗДЕРІН ІЗДЕҢІЗ

Егер қарызды төлеу үшін табыс жетіспесе, қосымша кіріс көздерін табу мәселесін қарастырыңыз. Қосымша табыс табу тәсілдері:

- **Фриланс:** Жұмыстан тыс уақытта онлайн фриланс жұмыстарын орындау, мысалы, аударма, жазу, графикалық дизайн немесе

бағдарламалау.

- **Хобби арқылы табыс табу:** Хоббиіңізден табыс табуды қарастырыңыз. Мысалы, қолөнер, сурет салу, тігін немесе пісіру сияқты дағдыларды табыс көзіне айналдыруға болады.
- **Кейбір заттарды жалға беру немесе сату:** Пайдаланылмайтын заттарды сату немесе қысқа мерзімді жалға беру арқылы ақша табуға болады.

Қосымша табыс табу қарыздарды тезірек жабуға мүмкіндік береді.

5. ҚАРЫЗДЫ ҚАЙТА ҚАРЖЫЛАНДЫРУ (РЕФИНАНСИРОВАНИЕ)

Егер сіздің қарыздарыңыз бойынша жоғары пайыздық мөлшерлеме болса, қарызды қайта қаржыландыру нұсқасын қарастырыңыз. Бұл келесі артықшылықтарды береді:

- **Төмен пайыздық мөлшерлеме:** Егер сіздің несиелік рейтингіңіз жақсарса, сізге қарызды төмен пайызбен қайта қаржыландыру ұсынылуы мүмкін.
- **Төлемдер бойынша ыңғайлы шарттар:** Қайта қаржыландыру арқылы төлем мерзімін ұзартып, ай сайынғы төлемдерді азайтуға болады.

Қайта қаржыландыру ұзақ мерзімді тиімділікті арттыруға көмектеседі, бірақ шарттарын мұқият зерттеу қажет.

6. НЕСИЕЛІК КАРТАЛАРДАН БАС ТАРТЫҢЫЗ

Несиелік карталар пайыздық мөлшерлемелері өте жоғары болуы мүмкін. Оларды қолдануды шектеңіз немесе мүлде пайдаланбауға тырысыңыз. Мүмкін болатын әрекеттер:

- **Тек қолма-қол төлеу:** Жаңа қарыздардан аулақ болу үшін тек қолма-қол ақшаны пайдаланыңыз.
- **Несиелік карталар бойынша минималды төлемнен көбірек төлеу:** Несиелік карта бойынша тек минималды төлемді төлеу

қарыздың өсуіне әкеледі. Сондықтан, қарызды тезірек жабу үшін ай сайынғы төлем сомасын көбейтіңіз.

7. КҮТПЕГЕН ШЫҒЫНДАРҒА ДАЙЫН БОЛЫҢЫЗ

Қаржылық қор құрыңыз. Бұл төтенше жағдайларда (мысалы, күтпеген медициналық шығындар, жұмыссыз қалу немесе көлікті жөндеу) қарыз алмауға мүмкіндік береді. Қор жинау стратегиялары:

- **Ай сайын белгілі бір соманы жинақ шотына салыңыз.**
- **3-6 айға жететін қор жинаңыз:** Бұл сіздің негізгі шығындарыңызды (тұрғын үй, тамақ, коммуналдық қызметтер) жабуға жеткілікті болуы керек.

8. ҚЫМБАТ ЗАТТАРДЫ САТУДЫ ҚАРАСТЫРЫҢЫЗ

Қажетсіз заттардан құтылып, оларды сату арқылы қарыз төлеуге қосымша қаражат табыңыз. Мысалы:

- **Киім, электроника, жиһаз немесе көліктерді сату.**
- **Онлайн платформалар арқылы сату:** OLX, Kaspi.kz және т.б. платформаларды қолданыңыз.

Бұл әрекет артық қаражат табуға мүмкіндік береді.

9. НЕСИЕ БЕРУШІЛЕРМЕН КЕЛІССӨЗДЕР ЖҮРГІЗІҢІЗ

Егер төлемдерді уақытында төлей алмайтын болсаңыз, несие берушілермен сөйлесіп, келісімге келіңіз:

- **Төлемдерді қайта қарау:** Кейбір банктер мен несиелік ұйымдар қарыздарды қайта құрылымдауға дайын. Бұл сіздің ай сайынғы төлемдеріңізді азайтуға немесе төлеу мерзімін ұзартуға көмектеседі.
- **Төлемді кешіктіру:** Кей жағдайларда банк төлемдерді уақытша тоқтата тұруға немесе қарыздарды кейінгі мерзімге ауыстыруға рұқсат беруі мүмкін.

Келіссөздер қаржылық ауыртпалықты жеңілдетеді.

10. ҚАРЫЗДЫ КЕШІРУ НЕМЕСЕ ЖЕҢІЛДІК БАҒДАРЛАМАЛАРЫ

Кейбір жағдайларда қарызды кешіру немесе жеңілдіктер алу мүмкіндігі бар. Бұл бағдарламаларды іздестіріңіз:

- **Студенттік қарыздарды кешіру бағдарламалары:** Кейбір елдерде студенттерге қарызды кешіру бағдарламалары бар. Егер бұл сізге қатысты болса, оны тексеріңіз.
- **Әлеуметтік бағдарламалар:** Кейбір елдерде немесе ұйымдарда белгілі бір санаттағы азаматтарға арналған қаржылық жеңілдіктер ұсынылады (мысалы, зейнеткерлерге немесе көпбалалы отбасыларға арналған жеңілдіктер).

Бұл қадамдар арқылы қарыз жүктемесінен жеңілдік алуға болады.

ҚОРЫТЫНДЫ

Қарыздан құтылу – ұзақ мерзімді мақсатты талап ететін процесс. Бұл жерде тәртіп пен шыдамдылық маңызды. Жоғарыда айтылған 10 тәсілді қолданып, әр қарызыңыздан біртіндеп арылып, қаржылық жағдайыңызды тұрақтандыруға болады. Ең бастысы, жоспар құрып, оған ұстануды ұмытпаңыз.

Жайлауов Нұрлыбек Әділбекұлы

*IT кәсіпкер, білім технологиялары саласындағы жобалардың негізін қалаушы
Bilimger.kz ақпараттық-танымдық интернет порталы бас редакторы
ubt-test.kz тест платформасы, Bilimger онлайн тіл академиясы негізін қалаушы
Инстаграм: @Jailauov.kz*

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.